



INNOVATION IQTISODIYOT

Ilmiy-amaliy elektron jurnal

2026

№10

ИННОВАЦИОННАЯ ЭКОНОМИКА

Научно-практический электронный журнал

INNOVATIVE ECONOMY

Scientific and practical electronic journal



Indexlanadigan bazalar:  Google Scholar  Crossref  OpenAIRE  CYBERLENIKA



**INNOVATION
IQTISODIYOT
ILMIY-AMALIY
ELEKTRON JURNAL**

**10-jild
10-son
Oktyabr, 2026**

**ИННОВАЦИОННАЯ
ЭКОНОМИКА
Научно-практический
электронный журнал**

**INNOVATIVE ECONOMY
Electronic scientific and
practical journal**



INNOVATSION IQTISODIYOT

ILMIY-AMALIY ELEKTRON JURNAL

ISSN: 3030-315X

globalsciencehub.uz

Muassis:

Qarshi davlat texnika universiteti

Tahririyat Kengashi raisi:

R.X.Ergashev, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Tahririyat Kengashi raisi o‘rinbosari:

S.N.Xamrayeva, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Mas’ul muharrir:

N.A.Ochilova, PhD, dotsent

Texnik muharrir:

S.J.Qulmurotov

Jurnal har oyda bir marotaba elektron shaklda jurnalning rasmiy sayti orqali nashr etiladi.

Tahririyat manzili:

180100, Qarshi shahri, Mustaqillik ko‘chasi 225-uy Tel.:

+998 (75) 221 09 23

+998 (93) 902 72 63

Faks: +998 (75) 221 1395

innoeconomic@kstu.uz

“Innovatsion iqtisodiyot” ilmiy - amaliy elektron jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi **Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2025-yil 5-apreldagi 369-sonli qarori** bilan milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan.

Jurnalda quyidagi ruknlar asosida maqolalar nashr etiladi:

1. Nazariya va metodologiya
2. Raqamli iqtisodiyot
3. Mintaqa va tarmoqlar iqtisodiyoti
4. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik
5. Inson kapitali iqtisodiyoti
6. Menejment va marketing
7. Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
8. Moliya, kredit va investitsiya
9. Ekonometrika va statistika
10. Xizmat ko‘rsatish va turizm sohasi

TAHRIRIYAT KENGASHI:

Tahririyat Kengashining xalqaro a'zolari:

Ovchinnikov Viktor Nikolayevich - i.f.d., professor, akademik (Janubiy Federal Universitet, Rossiya)

Solodovnikov Sergiy Yurevich - i.f.d., professor (Belorussiya milliy texnika universiteti)

Sidorov Viktor Aleksandrovich - i.f.d., professor, (Kuban davlat universiteti)

Shevchenko Igor Viktorovich - i.f.d., professor (Kuban davlat universiteti, Rossiya)

Kusainov Xalel Xaymullievich – i.f.d., professor, akademik (Qozog‘iston Respublikasi Milliy fanlar akademiyasi)

Samandarzoda Iskandar Hakim - Iqtisodiyot fanlari doktori (Sh.Shotemur nomidagi Tojikiston agrar universiteti)

Gibadullin Artur Arturovich - i.f.n. dotsent (Milliy tadqiqot universiteti, Moskva energetika instituti, Rossiya)

Sergey Aleksandrovich Voynash - ilmiy xodim (P.Lumumbi nomidagi Rossiya xalqlar do‘stligi universiteti)

Valentina Nikolayevna Pulyayeva - iqtisod fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya Federatsiyasi hukumati qoshidagi Moliya universiteti)

Dmitriy Evgenievich Morkovkin, iqtisod fanlari nomzodi, dotsent (Moliya universiteti, Rossiya Federatsiyasi hukumati)

Sadriddinov Manuchehr Islomiddinovich - i.f.d., professor, (Tojikiston Respublikasi Milliy fanlar Akademiyasi)

Perskaya Viktoriya Vadimovna - i.f.d., professor, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)

Molchanov Igor Nikolayevich - i.f.d., professor, (Lomonosov nomidagi Moskva davlat universiteti)

Basova Mariya Mixaylovna - i.f.d., professor, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)

Aleksandr Leonidovich Chupin, iqtisod fanlari nomzodi (P.Lumumbi nomidagi Rossiya xalqlar do‘stligi universiteti)

Nezamaykin Valeriy Nikolayevich - i.f.d., professor, (Rossiya davlat gumanitar universiteti)

Nikonorova Alla Vladimirovna - i.f.n., dotsent, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)

Dmitriyeva Olga Aleksandrovna - i.f.n., dotsent, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)

Shvets Yuriy Yuryevich - i.f.n., dotsent, (Rossiya Fanlar akademiyasining Nazorat fanlari instituti)

Kolosova Yelena Valeryevna - i.f.n., dotsent, (Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti)

Tahririyat Kengashi a'zolari:

Gulyamov Saidaxror Saidaxmedovich - i.f.d., professor, akademik

Pardayev Mamayunus Qarshiboyevich - i.f.d., professor

Navruz-zoda Baxtiyor Negmatovich - i.f.d., professor

Xatamov Ochildi Qurbonovich - i.f.d., professor

Fayziyeva Shirin Shodmonovna - i.f.n., professor

Jumayeva Gulrux Jo‘raqulovna - i.f.n., professor

Egamberdiyeva Salima Raimovna - i.f.n., dotsent

Erkayeva Gulbahor Panjiyevna - i.f.n., professor

Yakubova Shamshinur Shuxratovna - i.f.d., (DSc) dotsent

Amirqulov Shuhrat Olimovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Samiyeva Gulnoza Toxirovna - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Ubaydullayev G‘ayrat Zuvaytovich - i.f.n., dotsent

Xo‘jaqulova Nigora Rustamovna - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Turobov Sherzod Alisherovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Alimova Munisa Yulchiyevna - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Ergasheva Nasiba Raxmatullayevna - i.f.d., (DSc), dotsent

Boboqulov Sanjar Baxromkulovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Djalilov Raxmonkul Hamidovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Nomazov Baxrom Bobomurodovich - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Alimxanova Nigora Alimxanovna - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Jonuzokov Mirzabek Kulmamatovich - i.f.f.d. (PhD), dotsent

Muxammadiyeva Yulduz Yusupovna - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Xo‘janova Gulshoda Otamurodovna - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Tursunova Aziza Xoshimovna - i.f.f.d. (PhD)

Xolliyev Sherali Baxtiyorovich - i.f.f.d. (PhD)

Panjiyev Samijon Aliqulovich - PhD, dotsent



ИННОВАЦИОННАЯ ЭКОНОМИКА

Научно-практический электронный журнал

ISSN: 3030-315X

globalsciencehub.uz

Учредитель:

Каршинский государственный технический университет

Председатель редакционного совета:

Р.Х.Эргашев, доктор экономических наук, профессор

Заместитель председателя редакционного совета:

С.Н.Хамраева, доктор экономических наук, профессор

Ответственный редактор:

Н.А.Очилова, PhD, доцент

Технический редактор:

С.Ж.Кулмуротов

Журнал издается один раз в месяц в электронной форме и публикуется через официальный сайт журнала.

Адрес редакции:

180100, г. Карши, ул. Мустакиллик, дом 225

Тел: +998 (75) 221 09 23

+998 (93) 902 72 63

Факс: +998 (75) 221 1395

E-mail: innoeconomic@kstu.uz

Научно-практический электронный журнал «Инновационная экономика» включён в перечень национальных научных изданий на основании решения Президиума Высшей аттестационной комиссии при Министерстве высшего образования, науки и инноваций Республики Узбекистан от 5 апреля 2025 года № 369.

В журнале публикуются статьи по следующим рубрикам:

1. Теория и методология
2. Цифровая экономика
3. Экономика регионов и отраслей
4. Малый бизнес и частное предпринимательство
5. Экономика человеческого капитала
6. Менеджмент и маркетинг
7. Бухгалтерский учет, экономический анализ и аудит
8. Финансы, кредит и инвестиции
9. Эконометрика и статистика
10. Сфера услуг и туризм

Редакционная коллегия:

Международные члены Совета редколлегии:

Овчинников Виктор Николаевич - д.э.н., профессор, академик (Южный федеральный университет, Россия)

Солодовников Сергей Юрьевич - д.э.н., профессор (Белорусский национальный технический университет)

Виктор Александрович Сидоров - д.э.н., профессор, (Кубанский государственный университет)

Шевченко Игорь Викторович - д.э.н., профессор (Кубанский государственный университет)

Кусаинов Халел Хаймуллович - д.э.н., профессор, академик (НААН Республика Казахстан)

Самандарзода Искандар Хаким - д.э.н., профессор (Таджикистанский аграрный университет им. Ш. Шотемура)

Гибатуллин Артур Артурович - к.э.н., доцент (Национальный исследовательский университет «Московский энергетический институт»)

Войнаш Сергей Александрович - научный сотрудник (Российского университета дружбы народов имени П.Лумумби)

Пуляева Валентина Николаевна - к.э.н., доцент (Финансовый университет при Правительстве РФ)

Морковкин Дмитрий Евгеньевич - к.э.н., доцент (Финансовый университет Правительство РФ)

Садриддинов Манучехр Исламиддинович - д.э.н., профессор (Национальная академия наук Республики Таджикистан)

Перская Виктория Вадимовна - д.э.н., профессор (Финансовый университет при Правительстве РФ)

Молчанов Игорь Николаевич - д.э.н., профессор (Московский государственный университет имени М.В. Ломоносова)

Басова Мария Михайловна - д.э.н., профессор (Финансового университета Российской Федерации)

Чупин Александр Леонидович - к.э.н. (Российского университета дружбы народов имени П. Лумумби)

Незаймакин Валерий Николаевич - д.э.н., профессор (РГТУ)

Никонорова Алла Владимировна - к.э.н., доцент (Финансового университета Российской Федерации)

Дмитриева Ольга Александровна - к.э.н., доцент (Финансового университета Российской Федерации)

Швец Юрий Юрьевич - к.э.н., доцент (Институт проблем управления РАН)

Колосова Елена Валерьевна - к.э.н., доцент (Российский экономический университет имени Г.В. Плеханова)

Члены Совета редколлегии:

Гулямов Саидхорр Саидхмедович - д.э.н., профессор, академик

Пардаев Мамаюнус Каршибоевич - д.э.н., профессор

Навруз-зода Бахтиёр Негматович - д.э.н., профессор

Хатамов Очилди Курбанович - д.э.н., профессор

Файзиева Ширин Шодмоновна - к.э.н., профессор

Жумаева Гулрух Журакуловна - к.э.н., профессор

Эгамбердиева Салима Раимовна - к.э.н., доцент

Еркаева Гулбахор Панжиевна - к.э.н., профессор

Якубова Шамина Шухратовна - д.э.н., (DSc), доцент

Амиркулов Шухрат Олимович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Самиева Гулноза Тохировна - д.ф.э.наук., (PhD), доцент

Алигулов Азамат Туйгунович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Аминов Фазлитдин Бахадирович - к.э.н., доцент

Хужакулова Нигора Рустамовна - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Туробов Шерзод Алишерович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Алимова Муниса Юльчиевна - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Эрашьева Насиба Рахматуллаевна - д.э.н., (DSc), доцент

Бобоккулов Санжар Бахромкулович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Джалилов Рахмонкул Хамидович - д.ф.э., (PhD), доцент

Номазов Бахром Бобомуродович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Алимханова Нигора Алимхановна - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Джанузакوف Мирзабек Кулмаматович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Мухаммадиева Юлдуз Юсуповна - д.ф.э.н., (PhD)

Турсунова Азиза Хошимовна - д.ф.э.н., (PhD)

Холлиев Шерали Бахтиёрович - д.ф.э.н., (PhD)

Панджиев Самиджон Аликулич - PhD, доцент



HUDUDIY IQTISODIYOTNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI

Boynazarova Umida Yaxshiboyevna

ПРИОРИТЕТНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ РЕГИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ

Бойназарова Умида Яхшибоевна

PRIORITY DIRECTIONS FOR THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE REGIONAL ECONOMY

Boynazarova Umida Yaxshiboyevna

Annotatsiya. Mazkur maqolada xududiy iqtisodiyotni rivojlantirishning asosiy omillari, ularning iqtisodiy o'sishga ta'siri hamda hududlar o'rtasidagi ijtimoiy-iqtisodiy tafovutlarni kamaytirishdagi ahamiyati tahlil qilingan. Shuningdek, iqtisodiy infratuzilma, investitsiya muhiti, innovatsion salohiyat va inson kapitali kabi asosiy tarkibiy jihatlar alohida yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: Hududiy iqtisodiyot, rivojlanish omillari, investitsiya muhiti, infratuzilma, innovatsiya, inson kapitali, iqtisodiy salohiyat.

Abstract. This article analyzes the main factors of regional economic development, their impact on economic growth, and their importance in reducing socio-economic disparities between regions. It also highlights such key components as economic infrastructure, the investment environment, innovation potential, and human capital.

Keywords: Regional economy, development factors, investment environment, infrastructure, innovation, human capital, economic potential.

Аннотация. В статье проанализированы основные факторы развития региональной экономики, их влияние на экономический рост, а также значение в сокращении социально-экономических различий между регионами. Особое внимание уделено таким ключевым составляющим, как экономическая инфраструктура, инвестиционный климат, инновационный потенциал и человеческий капитал.

Ключевые слова: Региональная экономика, факторы развития, инвестиционный климат, инфраструктура, инновации, человеческий капитал, экономический потенциал.

KIRISH

Hududiy iqtisodiyotni rivojlantirish har bir mamlakatning barqaror iqtisodiy o'sishini ta'minlashda muhim strategik vazifa hisoblanadi. Chunki hududlar milliy iqtisodiyotning asosiy pog'onasi bo'lib, ulardagi ishlab chiqarish, mehnat resurslari, infratuzilma va investitsiya salohiyati mamlakat miqyosidagi iqtisodiy muvozanatni belgilaydi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti ta'kidlaganidek, "har bir hududning rivojlanish drayverlarini aniqlash va ular asosida iqtisodiy islohotlarni amalga oshirish – yangi O'zbekistonning ustuvor vazifasidir."

Hozirgi global iqtisodiy taraqqiyot sharoitida mamlakat iqtisodiyotining barqaror o'sishi, avvalo, uni tashkil etuvchi hududlarning iqtisodiy salohiyati va rivojlanish darajasiga bevosita bog'liqdir. Shu bois, xududiy iqtisodiyotni rivojlantirish masalasi nafaqat milliy iqtisodiy siyosatning, balki ijtimoiy barqarorlik va hududlararo muvozanatni ta'minlashning asosiy yo'nalishlaridan biri sifatida dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

O'zbekistonda keyingi yillarda amalga oshirilayotgan islohotlar, jumladan "Yangi O'zbekiston

taraqqiyot strategiyasi"da har bir hududning iqtisodiy salohiyatini to'liq ro'yobga chiqarish, hududlar o'rtasidagi iqtisodiy tafovutlarni kamaytirish va ishlab chiqarish kuchlarini oqilona joylashtirish vazifalari belgilangan. Bu esa xududiy iqtisodiyotni chuqur tahlil qilish va uning rivojlanish omillarini ilmiy asosda aniqlash zaruratini yanada oshirmoqda.

Shu bilan birga, bozor munosabatlari sharoitida har bir hududning tabiiy, iqtisodiy va inson resurslaridan samarali foydalanish, innovatsion salohiyatni oshirish hamda raqamli iqtisodiyotni joriy etish orqali barqaror o'sishga erishish muhim strategik vazifa sifatida namoyon bo'lmoqda. Hududlarning iqtisodiy faolligini kuchaytirish orqali yangi ish o'rinlari yaratish, aholi daromadlarini oshirish va ijtimoiy infratuzilmani rivojlantirish mumkin bo'ladi.

Hozirgi kunda O'zbekiston hududlari iqtisodiy rivojlanish darajasi bo'yicha bir-biridan keskin farq qiladi. Ayrim hududlarda sanoat salohiyati va investitsiya muhiti yuqori bo'lsa, boshqa hududlarda iqtisodiy faoliyat asosan agrar yo'nalishda cheklanib qolgan. Bu holat mamlakat iqtisodiyotining izchil rivojlanishi uchun muvozanatli hududiy siyosat yuritishni taqozo etadi. Shuningdek, tashqi iqtisodiy

<https://globalsciencehub.uz/index.php/IE/uz>



aloqalarni kengaytirish, eksport salohiyatini oshirish va mahalliy xomashyo bazasini chuqur qayta ishlash imkoniyatlarini yaratish ham xududiy iqtisodiyot rivojlanishining muhim strategik yo'nalishlaridandir.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Xududiy iqtisodiyotni rivojlantirish muammosi iqtisodiy fanning muhim va dolzarb yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Bu borada milliy va xorijiy olimlar tomonidan turli nazariy yondashuvlar va amaliy modellar ishlab chiqilgan bo'lib, ular hududlarning iqtisodiy o'sish omillarini turlicha talqin etadilar. Xududiy iqtisodiyot nazariyasining ilmiy asoslarini yaratgan klassik iqtisodchilardan biri A.Marshall o'z asarlarida hududiy iqtisodiy rivojlanishni ishlab chiqarish kuchlarining ma'lum hududlarda jamlanishi bilan bog'laydi. U "aglomeratsiya ta'siri" tushunchasini kiritib, ma'lum hududda ishlab chiqarish korxonalarining konsentratsiyasi samaradorlikni oshirishini ta'kidlagan.

M.Porter esa xududiy rivojlanishni klasterlar nazariyasi orqali izohlab, hududning raqobatbardoshligi uning tarmoqlararo integratsiya darajasiga bog'liq ekanini ko'rsatgan. Uning fikricha, innovatsiya, tadbirkorlik muhiti va davlat siyosatining uyg'unligi hududiy iqtisodiy o'sishning asosiy drayverlari hisoblanadi.

Shuningdek, J.Fridman, P.Krugman va R.Florida kabi olimlar o'z tadqiqotlarida hududiy iqtisodiyotning markaz-periferiya modeli, innovatsion iqtisodiyot va "ijodiy sinf" nazariyalari orqali hududlar rivojlanishining zamonaviy mexanizmlarini ochib berganlar. Ularga ko'ra, hududning geografik joylashuvi, infratuzilma rivoji, inson kapitali va investitsiya muhiti iqtisodiy o'sishning asosiy belgilaridir.

O'zbekistonlik iqtisodchi olimlar ham xududiy iqtisodiyotni rivojlantirishning nazariy va amaliy jihatlarini chuqur o'rganganlar.

Q.X.Abduraxmonov "Xududiy iqtisodiyot va boshqaruv" asarida hududiy rivojlanishni boshqarish tizimini takomillashtirish, ishlab chiqarish kuchlarini hududlar bo'yicha oqilona joylashtirish va iqtisodiy salohiyatdan samarali foydalanish masalalarini yoritib bergan.

Sh.Sh.G'ofurov o'z tadqiqotida hududiy islohotlarning ijtimoiy-iqtisodiy natijalarini tahlil qilib, hududlar rivojida innovatsion va investitsion omillarning roliga e'tibor qaratgan. Uning fikricha, hududiy iqtisodiyotni rivojlantirishda davlat siyosatining maqsadli dasturlari muhim ahamiyat kasb etadi.

B.Q.Tojiboyev o'z ishida hududiy iqtisodiyotning raqamli transformatsiya jarayonlariga alohida to'xtalib, raqamli texnologiyalar, elektron tijorat va axborot infratuzilmasi hududiy raqobatbardoshlikni oshirishda strategik omil sifatida namoyon bo'lishini ta'kidlagan. Mamlakatda amalga oshirilayotgan klasterlashtirish siyosatini tadqiq etgan olimlardan. A.Xolmo'minov agrar va sanoat klasterlari hududlar iqtisodiyotini diversifikatsiya qilish va mahalliy resurslardan samarali foydalanishda muhim ahamiyatga ega ekanini ko'rsatgan.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022–2026 yillarga mo'ljallangan "Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi"da har bir hududning iqtisodiy

rivojlanish drayverlarini aniqlash va ular asosida maxsus dasturlar ishlab chiqish vazifasi belgilab qo'yilgan. Shuningdek, "Hududiy investitsiya dasturlari", "Industrial zonalarini rivojlantirish konsepsiyasi" va "Agroklasterni tashkil etish to'g'risidagi qarorlar" amaliyotda xududiy iqtisodiyotni qo'llabquvvatlashning me'yoriy asoslarini tashkil etmoqda. Shu jihatdan, hududiy rivojlanishning ko'p omilli tabiati ta'kidlanadi: tabiiy resurslar, investitsiya muhiti, infratuzilma, innovatsiya va inson kapitali birgalikda hududiy iqtisodiy o'sishning tizimli asosini yaratadi.

Hududiy iqtisodiyot rivojlanishini ta'minlovchi omillar har bir mamlakatda ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlarga mos tarzda shakllanadi. Ilmiy manbalardagi umumiy fikr shundan iboratki, hududiy siyosat samaradorligi davlat va xususiy sektor hamkorligiga, innovatsiya va raqamli iqtisodiyotni joriy etish darajasiga, shuningdek, inson kapitali sifatining o'sishiga bog'liqdir.

Hududiy iqtisodiyotni rivojlantirish — ko'p omilli, tizimli va kompleks yondashuvni talab etadigan jarayondir. Xorijiy olimlar nazariy modellarni ishlab chiqqan bo'lsa, milliy olimlar ularni O'zbekiston sharoitiga moslashtirib, amaliy mexanizmlarni taklif qilmoqdalar. Shuning uchun, hozirgi davrda ilmiy tadqiqotlarni amaliy dasturlar bilan uyg'unlashtirish va har bir hududning rivojlanish strategiyasini individual asosda ishlab chiqish dolzarb vazifa hisoblanadi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Xududiy rivojlanishni baholashda bir necha statistik va iqtisodiy ko'rsatkichlar muhim hisoblanadi. Ular orasida yalpi hududiy mahsulot, aholi jon boshiga to'g'ri keladigan YHM, ishlab chiqarish mahsulot (sanoat, qishloq xo'jaligi va xizmatlar) ulushi, investitsiyalar, infratuzilma ko'rsatkichlari (yo'l, elektr, suv, gaz, aloqa), inson kapitali ko'rsatkichlari (maxsuslashtirilgan mutaxassislar, ta'lim, sog'liqni saqlash), innovatsiya va texnologiya salohiyati - IT parklar, raqamli texnologiyalar, iqtisodiy o'sish sur'ati, ishsizlik darajasi, soliq tushumlari muhim ko'rsatkichlar hisoblanadi. Ta'kidlash joizki, quyidagi statistik ma'lumotlar oxirgi yillarda milliy va hududiy iqtisodiy rivojlanish tendensiyalarini ko'rsatib beradi hamda rivojlanish omillarining ta'sirini izohlaydi.

2024 yilda O'zbekistonning yalpi ichki mahsuloti 115 milliard dollarga yaqinlashdi. 2024 yilda real YaIM o'sishi 6,5% ni tashkil etdi. Bu o'sish hududlardagi ishlab chiqarish faoliyati, infratuzilma va investitsiyalar natijasi sifatida qaralishi mumkin.

Statistikasi ma'lumotlariga ko'ra, Navoiy viloyatida aholi jon boshiga to'g'ri keladigan YHM 47,724 ming so'mni tashkil qilgan bo'lsa Toshkent shahari va Toshkent viloyati ham yuqori ko'rsatkichlarga erishgan. Jumladan Toshkent shahri — 37,510 ming so'm, Toshkent viloyati — 22,770 ming so'mni tashkil qilgan.

Eng past ko'rsatkichlar Surxonderyo viloyatida aholi jon boshiga to'g'ri keladigan YHM 9,151 ming so'm, Namangan viloyatida 9,828 ming so'mni va Farg'ona viloyatida 10,105 ming so'mni tashkil qilganligi kuzatilmoqda. Bu raqamlar shuni anglatadiki, ayrim viloyatlarda iqtisodiy faoliyat va investitsiya



kiritilishi nisbatan past, demak ularda rivojlanish uchun strategik omillarni kuchaytirish zarur.

2024 yilda O'zbekistonda sanoat mahsulotlari ishlab chiqarishi umumiy tarmoqning asosiy qismi bo'lib qoldi — sanoat mahsulotlari hajmi 885,8 trln. so'mni tashkil etdi, bu 2023 yilga nisbatan 6,8% ga ko'p.

Sanoat tarmoqlarining ulushi — 85,1% sababli sanoat sektori mamlakat iqtisodiyotida muhim drayver hisoblanadi.

Bu holat hududlarda sanoat klasterlarini rivojlantirish, maxsus industrial zonalar tashkil qilish kerakligini ko'rsatadi. Bundan tashqari yana bir muhim jihat infratuzilmaning rivojlanganligi hududning investitsion jozibadorligini belgilaydi. Yo'llar, elektr va suv ta'minoti, telekommunikatsiya va raqamli infratuzilma iqtisodiy faoliyat samaradorligini oshiradi. Ayniqsa, so'nggi yillarda "Yangi O'zbekiston" dasturi doirasida hududiy logistika markazlari, industrial zonalar va agroklastlar tashkil etilishi iqtisodiy rivojlanishning yangi bosqichini boshlab berdi. Xududlarning iqtisodiy o'sishida investitsiya muhiti hal qiluvchi rol o'ynaydi. To'g'ridanto'g'ri xorijiy investitsiyalar jalb etilishi, kredit va grantlar mexanizmlari, soliq va bojxona imtiyozlari iqtisodiy faoliyatni rag'batlantiradi. Shu nuqtai nazardan, davlat-xususiy sheriklik tizimi hududlarda yangi ishlab chiqarish quvvatlarini yaratish va innovatsion loyihalarni amalga oshirish uchun samarali vosita hisoblanadi.

Inson kapitali — hududiy rivojlanishning eng muhim omillaridan biri. Malakali kadrlar, ta'lim tizimi va sog'lom mehnat muhiti hudud iqtisodiyotini mustahkamlaydi. Hozirgi global iqtisodiyot sharoitida ilm-fan, innovatsiya va axborot texnologiyalarini o'zlashtirgan yosh mutaxassislar hududiy raqobatbardoshlikning asosiy kuchiga aylanmoqda.

Zamonaviy iqtisodiyotda innovatsion jarayonlar hududlar iqtisodiy o'sishining asosiy drayveri bo'lib bormoqda. Ilmiy tadqiqot markazlari, texnoparklar va startup loyihalarni qo'llabquvvatlash orqali hududlar iqtisodiyoti diversifikatsiya qilinadi. Raqamli iqtisodiyotni joriy etish esa boshqaruv tizimini samarali va shaffof qiladi. Bu yo'nalishda "Smart Region", "Digital Qashqadaryo", "Elektron hukumat" kabi dasturlar muhim ahamiyat kasb etmoqda.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Yuqoridagi tahlillar shuni ko'rsatadiki, xududiy iqtisodiyotni rivojlantirish mamlakatning umumiy iqtisodiy barqarorligi va ijtimoiy taraqqiyotini ta'minlovchi eng muhim omillardan biridir. Hududlar o'rtasidagi iqtisodiy salohiyat, infratuzilma va resurslardan foydalanish darajasidagi farqlar iqtisodiy siyosatda differensial yondashuvni talab etadi. Shu bois, har bir hududning tabiiy, demografik va iqtisodiy xususiyatlarini hisobga olgan holda rivojlanish strategiyasini ishlab chiqish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Birinchidan, xududiy iqtisodiyot rivojlanishining asosiy omillari sifatida infratuzilmani rivojlantirish, investitsiya muhitini yaxshilash, ishlab chiqarishni diversifikatsiya qilish, innovatsion texnologiyalarni joriy etish va inson kapitali salohiyatini oshirish kabi yo'nalishlar ajralib turadi. Hududda transport, logistika va kommunikatsiya tarmoqlarining takomillashuvi

iqtisodiy faollikni kuchaytiradi hamda mahalliy ishlab chiqarishni bozorlarga yaqinlashtiradi.

Ikkinchidan, hududiy iqtisodiy siyosatda tarmoqlararo kooperatsiya va klasterlashuvni rag'batlantirish muhim ahamiyatga ega. Masalan, agroindustrial yoki sanoat klasterlari tashkil etilishi hududdagi resurslardan samarali foydalanish, qo'shilgan qiymat zanjirini yaratish va mahalliy ish o'rinlarini ko'paytirish imkonini beradi.

Uchinchidan, inson kapitali va ta'lim tizimi rivojlanishining hududiy iqtisodiyotga ta'siri katta. Shu bois mahalliy mehnat bozori ehtiyojlariga mos kadrlar tayyorlash, kasb-hunar ta'limi markazlarini rivojlantirish va yoshlar tadbirkorligini qo'llab-quvvatlash zarur.

To'rtinchidan, investitsiya faolligini oshirish uchun davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarini kengaytirish, mahalliy budjet va kredit tizimlarini samarali boshqarish zarur. Xorijiy investitsiyalarni jalb etish bilan bir qatorda, ichki investitsiya muhitini barqarorlashtirish iqtisodiy o'sishning kafolatidir.

Beshinchidan, hududlarning iqtisodiy rivojlanishini samarali boshqarishda raqamli iqtisodiyotni joriy etish muhim strategik omil hisoblanadi. Hududiy ma'lumotlar bazasi, elektron xizmatlar, geoaxborot tizimlari va raqamli hisobotlar orqali boshqaruv jarayoni shaffof va tezkor bo'ladi.

Bizning fikrimizcha, xududiy iqtisodiyotni rivojlantirish uchun har bir hudud uchun alohida iqtisodiy rivojlanish indeksini joriy etish va uning asosida davlat qo'llab-quvvatlash choralari belgilash;

-hududiy rivojlanish dasturlariga klaster siyosati va innovatsiya loyihalarini integratsiya qilish.

-infratuzilma loyihalarini moliyalashtirishda davlat-xususiy sheriklik (PPP) mexanizmlarini kengaytirish.

-hududlardagi inson kapitali sifatini oshirish maqsadida ta'lim, ilm-fan va amaliy tadqiqotlar o'rtasida uzviy bog'lanishni ta'minlash.

-raqamli iqtisodiy boshqaruv platformalarini yaratish orqali hududiy iqtisodiy jarayonlarning monitoringi va tahlilini avtomatlashtirish.

-ekologik barqarorlikni ta'minlash maqsadida yashil iqtisodiyot loyihalarini hududiy rivojlanish dasturlariga integratsiya qilish kabilar.

Hududiy iqtisodiyotni rivojlantirish — bu faqat iqtisodiy o'sishni ta'minlash emas, balki ijtimoiy barqarorlik, aholi farovonligi va milliy raqobatbardoshlikni oshirishga qaratilgan kompleks jarayondir. Har bir hududning salohiyatini to'liq ishga solish orqali mamlakatning barqaror va muvozanatli taraqqiyotini ta'minlash mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 28 yanvardagi "2022–2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni.

2. Abduraxmonov, Q.X. "Xududiy iqtisodiyot va boshqaruv." — T.: Iqtisodiyot, 2020.

3. Porter, M. (1998). Clusters and the New Economics of Competition. Harvard Business Review.



4. G'ofurov, Sh.Sh. "Iqtisodiy islohotlarning hududiy tahlili." – Toshkent, 2019.

5. O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi ma'lumotlari (2024 yil).

Muallif(lar) haqida / Сведения об авторе / Author details

Boynazarova Umida Yaxshiboyevna Qarshi davlat texnika universiteti "Moliya va bank ishi" kafedrasida o'qituvchi / Бойназарова Умида Яхшибоевна Преподаватель кафедры «Финансы и банковское дело» Каршинского государственного технического университета / Boynazarova Umida Yaxshiboyevna Teacher at the Department of Finance and Banking, Karshi State Technical University.

E-mail: umidaboynazarova41@gmail.com



INNOVATION IQTISODIYOT

ILMIY-AMALIY ELEKTRON JURNAL

ISSN: 3030-315X



t.me/kstu_uz



Qarshi shahri,
Mustaqillik ko'chasi 225



www.kstu.uz
www.ojs.kstu.uz